

PTK:s remissyttrande: "En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv (SOU 2025:73)"

Förhandlings- och samverkansrådet PTK har tagit del av remissen för betänkandet "En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv (SOU 2025:73)". PTK har deltagit i utredningens referensgrupp bestående av arbetsmarknadens parter och därmed också lämnat synpunkter under utredningens gång. **PTK tillstyrker utredningens förslag till en ny arbetsmiljöstrategi**, men vill lämna följande kommentarer.

Utredningen har väl fångat in de trender som finns i svenskt arbetsliv och lämnat förslag på relevanta delområden utifrån detta. PTK anser också att utredningen i sitt förslag lyckats skapa en bättre balans mellan de fyra delmålen. PTK tillstyrker förslagen om delmål för strategin.

Arbetsmarknadens parter tar ett stort systemansvar för arbetsmiljöarbetet i Sverige. I privat sektor finansierar parterna forskning, finansierar arbetsmiljöorganisationen Prevents verksamhet, erbjuder ett stöd till arbetsgivare för arbetsmiljöutbildningar av chefer och skyddsombud, erbjuder stödsystemet IA-systemet som hjälp i företagets systematiska arbetsmiljöarbete m.m. Parterna i privat sektor har, genom våra partsbolag Afa Försäkring och Prevent, pågående verksamhet inom alla fyra delområden.

Engagemang och samverkan, så som det uttrycks genom arbetsmiljölagens sjätte kapitel, mellan arbetsgivarrepresentanter och skydds- och arbetsmiljöombuden, och arbetsmiljökunskap är grunden för ett välfungerande arbetsmiljöarbete. Arbetsmarknadens parter ger stöd för de lokala parterna i arbetsmiljöarbetets genomförande. Arbetsmiljöfrågorna är en viktig del av den svenska arbetsmarknadsmodellen och är det område där parterna har samarbetat längst.

Samråd och dialog med arbetsmarknadens parter är avgörande för om regeringens strategi ska lyckas. PTK önskar att det som idag är regeringens arbetsmiljöforum utvecklas i syfte att få en effektiv, strategisk och relevant dialog med arbetsmarknadens parter med målsättningen att gemensamt bidra till en bättre arbetsmiljö. Det är också viktigt att regeringen i sin dialog har förståelse för parternas roller och partsförhållandena på arbetsmarknaden.

PTK önskar en bättre samordning mellan de olika myndigheter som har uppdrag med bäring på arbetsmiljöområdet. Framför allt rör detta myndigheterna Arbetsmiljöverket och

PTK är en facklig arbetsmarknadspart som består av fackförbund som samverkar. Tillsammans arbetar vi för att privatanställda tjänstemän ska ha ett tryggt arbetsliv och en bra pension. Det gör vi genom att förhandla kollektivavtal och utbilda inom områdena pension, försäkring, omställning, inflytande och arbetsmiljö.

Försäkringskassan när det gäller arbetsanpassning och rehabilitering samt Arbetsmiljöverket och Diskrimineringsombudsmannen när det gäller inkludering.

PTK tillstyrker förslaget om en samordningsfunktion. Det är angeläget att få en bättre samordning mellan departement, mellan myndigheter och mellan regeringen och parterna. En samordningsfunktion kan ge ett bättre utnyttjande av samhällets resurser, och underlätta informationsdelning och samarbete mellan relevanta aktörer. PTK ser det också som viktigt att samordningsfunktionen har god kunskap om samt för en nära dialog med arbetsmarknadens parter och att håller sig informerad om parternas olika initiativ och pågående arbeten. Samordningsfunktionen bör också kontinuerligt arbeta med att utveckla dialogforumen och särskilt det som idag är regeringens Arbetsmiljöforum.

PTK svarar också gemensamt med en skrivelse tillsammans med Svenskt Näringsliv och LO.

Delmål 1: Ett hållbart arbetsliv

Ett hållbart arbetsliv innebär att alla ska kunna, orka och vilja jobba ett helt arbetsliv. Arbetsmarknadens parter har de senaste åren haft flera initiativ inom området, exempelvis ett forskningsprogram om unga i arbetslivet genom Afa Försäkring (2024) samt ett nu pågående strategiskt projekt inom Prevent om arbetsmiljön i det hållbara arbetslivet.

PTK välkomnar särskilt det ökade fokuset på arbetsmiljökunskap för elever inom skola och utbildning. Det är också viktigt att ta tillvara på de erfarenheter från Kansliet för hållbart arbetslivs arbete. För att få ett längre arbetsliv krävs också insatser mot attityder till åldrande, här är det viktigt att det finns ett välfungerande samarbete mellan Arbetsmiljöverket och Diskrimineringsombudsmannen, eftersom frågor om attityder hanteras både inom ramen för arbetsmiljölagen och de aktiva åtgärderna enligt diskrimineringslagen. Denna fråga hamnar mellan delmål 1 och delmål 3 i strategin.

Delmål 2: Ett hälsosamt arbetsliv

Ett hälsosamt arbetsliv handlar om att arbetslivet ska bidra till hälsa, utveckling och välbefinnande. PTK delar utredningens syn på vikten av ett hälsofrämjande arbetsmiljöarbete. PTK instämmer också i förslaget att låta arbetsrelaterad dödlighet, inklusive suicid, föras över till detta delmål och därmed särskiljas från målet om nollvision för dödsolyckor. Detta möjliggör ett mer målinriktat arbete, där psykisk ohälsa och suicid i arbetslivet får ett tydligare fokus.

En fungerande företagshälsovårdsbransch är nödvändig för att bidra till måluppfyllelsen. Det är därför viktigt att regeringen snabbt säkerställer att läkare har möjlighet att genomföra specialiseringstjänstgöring inom arbetsmiljömedicin.

Delmål 3: Ett tryggt arbetsliv

I ett tryggt arbetsliv ska ingen riskera säkerhet, liv eller hälsa på grund av jobbet. PTK vill understryka vikten av nollvisionen för dödsolyckor. Det krävs insatser för att fler arbetsplatser har ett systematiskt arbetsmiljöarbete och för att stärka arbetet med

säkerhetskulturer. Det är också viktigt att arbetsmiljöaspekter tas med vid såväl offentliga som privata upphandlingar. Arbetsmiljöarbetet måste fungera i varje leverantörsled.

Parterna erbjuder arbetsmiljöstödet IA-systemet kostnadsfritt för alla med kollektivavtal, som kan användas för tillbudsrapporter och riskobservationer och där företagen också kan dela med sig av riskobservationer till andra inom samma system – på så sätt sprids kunskap om riskfyllda arbetsmoment inom den egna branschen till andra.

Det är också viktigt att identifiera och sprida effektiva metoder för att motverka och hantera hat, hot, trakasserier och våld i arbetsmiljön samt att snabbt ge stöd för de som blivit utsatta.

Delmål 4: Ett innovativt arbetsliv

En arbetsmiljö för ett innovativt arbetsliv innebär att goda arbetsmiljöer bidrar till individers, arbetslivets och samhällets förändring, utveckling och omställning. PTK välkomnar temat i det fjärde delmålet men vill understryka vikten av en nära dialog med arbetsmarknadens parter för delmålets genomförande. Parterna i privata sektorn har nu två pågående forskningsprogram om:

- Arbetsmiljön i den gröna omställningen (40 mkr 2024-2027)
- Arbetsmiljöeffekter vid automatisering, robotisering och nyttjande av artificiell intelligens (40 mkr 2023-2026)

Ett flertal projekt pågår också inom Prevent med bäring på delmål 4.

Inför ändrandet av arbetsorganisation och införandet av ny teknik ska både arbetsmiljölagens regler om samverkan och medbestämmandelagen följas. Utvecklingsavtalet mellan Svenskt Näringsliv, LO och PTK, från 1982, bygger på lag om medbestämmande i arbetslivet och ska främja utveckling och samverkan i företagen. Utvecklingsområden som uttryckligen nämns i avtalet är utvecklingen av arbetsorganisation, teknisk utveckling och företagets ekonomi och resursfrågor. Samarbete mellan parterna i frågor som rör utveckling och ny teknik har alltså en lång tradition och är en viktig del av den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Daniel Gullstrand,
Arbetsmiljöexpert